

Sygn. akt II Ca 417/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lipca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSA w SO Arkadiusz Lisiecki
Sędziowie	SSA w SO Grzegorz Ślęzak (spr.) SSO Dariusz Mizera
Protokolant	sekr. sądowy Anna Owczarska

po rozpoznaniu w dniu 8 lipca 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa małoletniego A. B. reprezentowanego przez przedstawicielkę ustawową B. B.

przeciwko J. B. (1)

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 23 kwietnia 2013 roku, sygn. akt III RC 644/12

- zmienia zaskarżony wyrok: w punkcie pierwszym sentencji w ten sposób, że zasądzone od pozwanego J. B. (1) na rzecz małoletniego powoda A. B. alimenty w kwocie 2.400 zł miesięcznie obniża do kwoty po 1.900 (jeden tysiąc dziewięćset) złotych miesięcznie oraz w punkcie trzecim sentencji w ten sposób, że należną od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa opłatę sądową w kwocie 720 złotych obniża do kwoty 420 (czteryście dwadzieścia) złotych, a w pozostałej części powództwo i apelację oddala;
- koszty procesu między stronami za instancję odwoławczą wzajemnie znosi.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt II Ca 417/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2013 roku Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. po rozpoznaniu sprawy z powództwa A. B. przeciwko J. B. (1) o podwyższenie alimentów do kwoty po 3500 zł miesięcznie

- podwyższył alimenty od pozwanego na rzecz małoletniego powoda ostatnio ustalone wyrokiem Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 24.04.2001 roku w sprawie sygnatura akt III RC 99/01, z kwoty po 1.200 złotych miesięcznie do kwoty po 2.400 złotych miesięcznie, poczynając od dnia 25.10.2012 roku,

2. oddalił powództwo w pozostałej części;
3. nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 720 złotych tytułem nieuiszczonej opłaty oraz 6 złotych za klauzulę wykonalności;
4. zniósł wzajemnie koszty procesu między stronami;
5. nadał wyrokowi w punkcie 1 rygor natychmiastowej wykonalności.

Podstawę powyższego wyroku stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i zarazem rozważania Sądu Rejonowego:

Małoletni A. B. jest synem stron ze związku małżeńskiego, który został rozwiązany przez rozwód. Obecnie ma 16 lat. Małoletniemu powodowi należy zapewnić podstawowe utrzymanie w postaci: ubrania, wyżywienia, środków czystości, przyborów i podręczników szkolnych, opieki lekarskiej. Ma problemy z zatokami, ortopedyczne, ze wzrokiem, dermatologiczne. Wymaga opieki stomatologa. Uczy się w III klasie Gimnazjum. W szerokim zakresie korzysta z zajęć dodatkowych, korepetycji, obozów. Osiąga bardzo dobre wyniki w nauce, zdobywa szereg nagród w olimpiadach, konkursach szkolnych. Nie ma majątku, ani własnych dochodów.

Miesięczny koszt utrzymania dziecka jego matka oceniła na kwotę 4.100,00 zł. plus koszty wyżywienia i środki chemiczne.

Matka dziecka B. B. ma 42 lata. Z zawodu jest lekarzem. Pracuje w szpitalu, przychodni jest biegłym sądowym oraz prowadzi własną praktykę, Uzyskuje z tych wszystkich źródeł dochody roczne rzędu 73.838,24 zł. Oprócz syna nie ma nikogo na utrzymaniu. Ponosi opłaty z mieszkanie: w łącznej kwocie około 1.070,00 zł. miesięcznie.

Pozwany J. B. (2) na 48 lat. Z zawodu jest prawnikiem. Oprócz powoda ma na utrzymaniu córkę w wieku 12 lat. Utrzymuje się z działalności gospodarczej - prowadzi kancelarię adwokacką. Jest współwłaścicielem kamienicy, którą wynajmuje, posiada działkę w B.. Uzyskuje roczne dochody rzędu 17.161,93 zł. Miesięczne koszty utrzymania syna ocenia na kwotę około 3.000,00 zł.

Alimenty na rzecz małoletniego A. B. od pozwanego J. B. (1) ostatni raz były ustalane wyrokiem Sądu Rejonowego w Belchatowie z dnia 24 kwietnia 2001 roku w sprawie sygn. akt III Rc 99/01 w kwocie po 1.200,00 zł. miesięcznie. Wówczas pozwany J. B. (2) utrzymywał się z prowadzonej działalności gospodarczej, a małoletni miał 4 lata.

W ocenie Sądu żądanie przedstawicielki ustawowej B. B. podwyższenia alimentów na rzecz małoletniego uprawnionego od pozwanego J. B. (1) jest uzasadnione co do zasady.

Art. 138 krio stanowi bowiem, iż w razie zmiany stosunków można wnosić o zmianę zakresu obowiązku alimentacyjnego.

W sprawie niniejszej, w ocenie Sądu małoletni A. B. nie jest w stanie samodzielnie się utrzymać, z uwagi na to, iż w chwili obecnej ma 16 lat. Nie ma własnego majątku, ani dochodów. Z uwagi na stan zdrowia potrzebuje leków i opieki lekarskiej. Należy mu zapewnić podstawowe utrzymanie. Alimenty na jego rzecz ostatni raz były ustalane w 2001 roku, a zatem blisko 12 lat temu. Od tego czasu dziecko urosło, obecnie kończy naukę w gimnazjum, zdobywa liczne nagrody, co wiąże się z kosztami na zakup pomocy naukowych, wyjazdy na obozy, itd., zmieniły się w związku z tym jego potrzeby, a zatem wzrosły koszty utrzymania.

Od momentu zasądzenia alimentów uległa również zmianie sytuacja J. B. (1) o tyle, iż założył drugą rodzinę, na utrzymaniu ma córkę. W dalszym ciągu prowadzi działalność gospodarczą, posiada nieruchomości, która jest wynajmowana oraz działkę. Nie przedstawił żadnego dowodu, z którego wynikałoby, iż jest całkowicie lub częściowo niezdolny do pracy.

Dlatego też zdaniem Sądu, powództwo co do zasady, należało uwzględnić, z uwagi na zmianę stosunków.

Ustalając nowy zakres obowiązku alimentacyjnego Sąd miał na uwadze przesłanki wynikające z art. 135 § 1 krio.

Z powołanego art. 135 § 1 krio wynika, iż zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Zgodnie z utrwaloną w orzecznictwie zasadą, dzieci mają prawo do równej stopy życiowej z rodzicami i to zarówno wtedy, gdy żyją z nimi wspólnie, jak i wtedy, gdy żyją oddzielnie.

Przez ustawowe określenie "możliwości zarobkowe i majątkowe" rozumieć należy nie tylko zarobki i dochody rzeczywiście uzyskiwane ze swojego majątku, lecz te zarobki i te dochody, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności i przestrzeganiu zasad prawidłowej gospodarki oraz stosownie do swoich sił umysłowych i fizycznych. Możliwości zarobkowe zobowiązanego nie mogą być zawsze utożsamiane z faktycznie osiąganymi zarobkami.

W sprawie niniejszej małoletniemu powodowi należy zapewnić podstawowe utrzymanie w postaci ubrania, wyżywienia, środków czystości, leków, przyborów i podręczników szkolnych, opłat za mieszkanie.

Pozwany J. B. (2) uzyskuje dochody z pracy, założył drugą rodzinę, ma na utrzymaniu oprócz siebie córkę. Posiada majątek. Jest zdrowy. Wykonuje usługi, na które jest wysokie zapotrzebowanie. Alimenty są w zasadzie jedynym wkładem w utrzymanie uprawnionego, oprócz sporadycznych kontaktów i sporadycznie przekazywanych kwot pieniędzy lub upominków. Pozwany J. B. (2) nie przedstawił żadnych dowodów, z których wynikałoby, że jest całkowicie lub częściowo niezdolny do pracy. Ma zatem możliwości podejmowania dodatkowego zatrudnienia, tym bardziej, iż ma wyuczony zawód - prawnika. Sam przyznaje, iż miesięczne koszty utrzymania dziecka w jego ocenie wynoszą około 3.000,00 zł.

Reasumując, zdaniem Sądu, w sprawie niniejszej nastąpiła zmiana okoliczności skutkująca podwyższeniem alimentów na rzecz uprawnionego, zobowiązany zaś ma możliwości majątkowe i zarobkowe. Zdaniem Sądu jest w stanie płacić alimenty o 100,00 % wyższe, niż dotychczas. Dziecko od dawna przyzwyczajone jest do wysokiej stopy życiowej, ponosi znaczne nakłady na wykształcenie, co wiąże się z bardzo dobrymi wynikami w nauce, jakie uzyskuje. W sprawie nie przedstawiono żadnych dowodów, z których wynikałoby, aby standard życia uprawnionego musiał ulec obniżeniu. Z danych statystycznych wynika, iż godzina pracy prawnika wynosi od 70,00 zł. do 450,00 euro. Pozwany J. B. (2) ma zatem możliwość uzyskiwać stosowne kwoty na utrzymanie syna, tym bardziej, iż posiada majątek trwały.

Dlatego też w takim zakresie powództwo uwzględniono, ustalając nowy zakres obowiązku alimentacyjnego na kwotę po 2.400,00 zł.

W pozostałym zakresie powództwo oddalono, jako zbyt wygórowane zarówno w stosunku do usprawiedliwionych potrzeb małoletniego dziecka, jak również możliwości zarobkowych pozwanego J. B. (1), który musi zapewnić sobie podstawowe utrzymanie i nowej rodzinie. Nadto matka dziecka również winna partycypować w kosztach utrzymania syna.

Mając na uwadze sytuację majątkową i życiową pozwanego, Sąd odstąpił od obciążenia go kosztami postępowania - art. 100 kpc.

Z uwagi na częściowe uwzględnienie powództwa, koszty procesu między stronami wzajemnie zniesiono - art. 100 kpc.

Z urzędu, na podstawie art. 333 § 1 pkt 1 kpc, wyrokowi w części zasądzonej alimenty nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

Powyższy wyrok w części podwyższającej alimenty powyżej kwoty 1500 zł miesięcznie oraz w zakresie zasądzonej opłaty sądowej zaskarżył pozwany.

Apelacja wyroki w zaskarżonej części zarzuca:

- naruszenie prawa materialnego polegające na przyjęciu, że zasądzona w wyniku podwyższenia kwota alimentów w wysokości 2.400 zł na rzecz małoletniego syna jest adekwatna do jego usprawiedliwionych potrzeb oraz do możliwości zarobkowych pozwanego,
- sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, poprzez przyjęcie, że koszt utrzymania dziecka wynosi 4.100 zł plus koszty wyżywienia i środki chemiczne,
- naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, poprzez błędną ocenę materiału dowodowego, bez wszechstronnej jego analizy, a także dokonanie całkowicie dowolnych ustaleń, m.in. co do sytuacji materialnej pozwanego i jego możliwości zarobkowych oraz sytuacji pozwanej, usprawiedliwionych potrzeb małoletniego powoda oraz pozbawione bezstronności podejście do kwestii zaspokojenia także usprawiedliwionych potrzeb drugiego dziecka pozwanego.

Apelujący wnosił o zmianę wyroku w zaskarżonej części przez obniżenie alimentów na rzecz małoletniego syna do kwoty po 1.500 zł miesięcznie, a także skorygowanie opłaty sądowej oraz zasądzenie do przedstawicielki ustawowej na rzecz pozwanego kosztów procesu za II instancję.

Przedstawicielka ustawowa małoletniego powoda wносиła o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo uzasadniona albowiem podniesiony w niej zarzut obraży art. 138 w zw. z art. 135 kr i o. przez zasądzenie alimentów w wysokości nieadekwatnej do zarobkowych i majątkowych możliwości rodziców uprawnionego oraz jego usprawiedliwionych potrzeb jest po części trafny w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Lektura materiału aktowego prowadzi do wniosku, iż wbrew zarzutom apelacji – ocena dowodów oraz ustalenia faktyczne Sądu I instancji nie są wadliwe lecz nie można podzielić w pełni – i tu apelujący ma rację – wyprowadzonych przez ten Sąd, z ustalonego stanu faktycznego wniosków składających się na ocenę prawną żądania pozwu pod kątem wskazanych wyżej przepisów prawa materialnego.

Zgodzić należy się zatem generalnie ze stanowiskiem Sądu I instancji, że od ostatniego orzeczenia określającego alimenty należne powodowi na kwotę 1200 złotych miesięcznie upłynął okres blisko 12 lat, w czasie którego nastąpiła istotna zmiana stosunków w rozumieniu art. 138 kr i o. skutkująca podwyższeniem dotychczasowego świadczenia alimentacyjnego.

Skala jednak podwyższenia alimentów zaskarżonym wyrokiem nie zasługuje na akceptację Sądu II instancji.

W okresie bowiem 12-tu lat potrzeby małoletniego powoda, który ma obecnie 16 lat uległy niewątpliwie istotnemu wzrostowi, jednakże, jeśli nawet weźmie się pod uwagę wysoki standard życia obojga jego rodziców i prawo dziecka do równej z nimi stopy życiowej oraz prawo do zaspokajania szerszego katalogu potrzeb stosownie do tego wysokiego standardu życia, nie można było przyjąć bezkrytycznie – jak to uczynił Sąd Rejonowy – za twierdzeniami matki dziecka, iż miesięcznie usprawiedliwione potrzeby gimnazjalisty wynoszą 4100 zł miesięcznie.

Powyzsza kwota przekracza bowiem – i to znacznie – średnią płacę krajową i gdyby przyjąć tak dynamiczny wzrost potrzeb trudno sobie wyobrazić jaki zakres te potrzeby powoda mogą osiągnąć w okresie poprzedzającym maturę czy w okresie jego ewentualnych studiów.

Niewielka jedynie część społeczeństwa dysponuje na swoje utrzymanie taką kwotą tj. sumę ponad 4 tysiące złotych.

W sprawie niniejszej istotną kwestią nie są możliwości zarobkowe i majątkowe rodziców uprawnionego – w tym zobowiązanego do alimentów pozwanego – bo te są aktualnie nadal bardzo dobre, a jedyna zmiana jaka w tym zakresie nastąpiła dotyczy pozwanego, który założył nową rodzinę i ma drugie dziecko – tj. córkę w wieku 12 lat.

Aczkolwiek należy w tym miejscu podzielić stanowisko apelującego iż ogólne rozważania Sądu odnośnie statystycznych dochodów uzyskiwanych przez prawników są hipotetyczne, nieudokumentowane i nieprzydatne dla oceny możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego.

Istotny jest natomiast wzrost potrzeb uprawnionego i już ta okoliczność skutkować musi podwyższeniem należnych mu od pozwanego alimentów.

Odwołując się do poczynionych już wcześniej rozważań odnośnie skali aktualnych usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego należy ustalić je na poziomie kwoty około 3300 zł miesięcznie, która to kwota jest maksymalna i wynikająca z wysokiego standardu życia obojga rodziców uprawnionego, a zatem obejmuje także zabezpieczenie potrzeb ponadpodstawowych, które w przypadku innych dzieci nie mogłyby być zaspokojone z powodu braku ku temu możliwości ich rodziców.

Pozostaje zatem jeszcze do rozważenia rozkład ciężaru obowiązku alimentacyjnego wobec małoletniego A. pomiędzy obojga rodziców. Oboje bowiem rodzice są zobowiązani stosownie do ich sił i możliwości do utrzymania i wychowania dziecka.

Jeśli zważy się zatem na fakt, że małoletni powód jest przy matce, która sprawuje nad nim pieczę i w części swój obowiązek alimentacyjny wobec niego wykonuje w sposób określony w art. 135 § 2 kr i o., tj. świadcząc osobiste starania o jego wychowanie i utrzymanie, jest oczywiste, że winna ona łożyć na utrzymanie syna środki finansowe w mniejszej wysokości niż ojciec, który swój obowiązek alimentacyjny realizuje prawie wyłącznie w ten sposób.

Przy założeniu zatem, że ojciec obciążony zostanie aktualnie alimentami w kwocie po 1900 zł miesięcznie, a matka łożyć będzie na rzecz syna alimenty w kwocie po około 1400 zł, ustalone wcześniej na wysokim poziomie potrzeby powoda (tj. w kwocie 3300 zł miesięcznie) zostaną w pełni zaspokojone, a tak rozłożony obowiązek alimentacyjny pomiędzy rodzicami leży w ich możliwościach zarobkowych i majątkowych.

Dlatego też, mając na względzie powyższe rozważania należało na podstawie art. 386 § 1 kpc. zmienić zaskarżony wyrok i zasądzone od pozwanego na rzecz powoda alimenty w kwocie po 2400 zł miesięcznie obniżyć do kwoty po 1900 zł miesięcznie oraz w konsekwencji tegoż merytorycznego rozstrzygnięcia obniżyć należną od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa opłatę sądową.

Apelacja w pozostałej części podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 kpc. jako nieuzasadniona w tym zakresie w świetle poczynionych wcześniej rozważań.

O kosztach procesu między stronami za drugą instancję orzeczono na zasadzie art. 100 kpc.

Na oryginale właściwe podpisy